ඊලාම් යුද්ධය හා සොල්දාදුවන්ගේ මානසික සෞඛ්‍යය

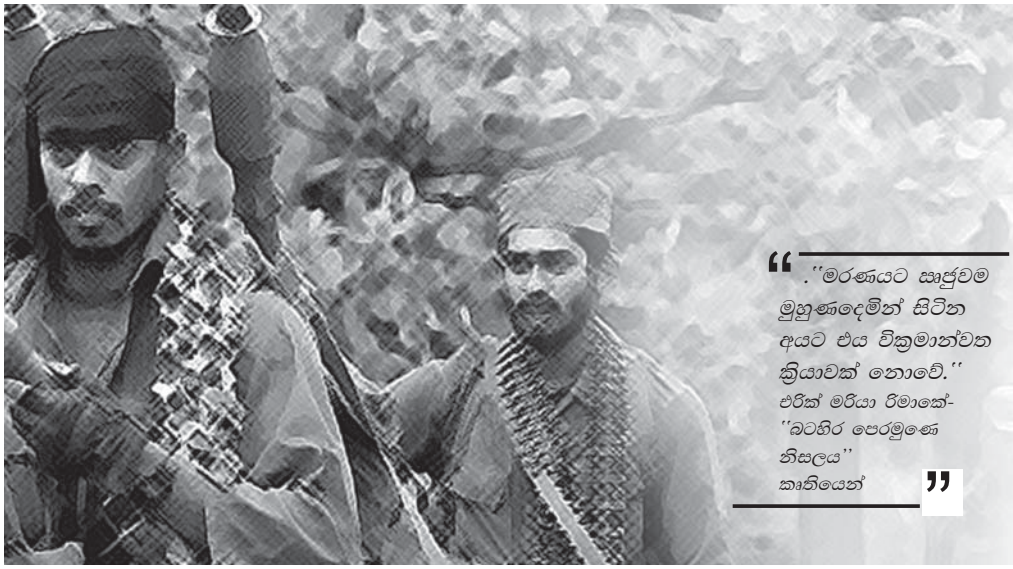

අටවන කොටස

> "..''මරණයට සෘජුවම මුහුණදෙමින් සිටින අයට එය වික්‍රමාන්විත ක්‍රියාවක් නොවේ.''
> *එරික් මරියා රිමාකේ- ''බටහිර පෙරමුණෙ නිසලය'' කෘතියෙන්*

වෛද්‍ය රුවන් එම්. ජයතුංග

තරුණ ජීවිතයක් වෙනස්කළ ජෝනී බට්ටා:

සාමාන්‍ය සෙබල Hx26 උතුරේදී පුද්ගල නාශක බිම් බෝම්බයක ගොදුරක් බවට පත්ව දකුණුසෙන් පහල පාදය (B/K) කපාදැමීමක් සිදු කරන ලදී. ඔහුගේ පාදය වළලුකරෙන් වෙන්වී ගිය විට ඔහු දැඩි කම්පනයට පත්ව බොහෝ කල් එම සිද්ධිය පිළිබඳ ආවර්ජනය කරමින් සිටියේය. ඔහු මෙම අනතුරට පත්වූ පසුව ඔහුගේ ජීවිතය කඩා වැටුනි.ඊ.ස26නම් මෙම සෙබළා සමග විවාහ වීමට සිටි තරුණියද ඔහුව අතහැරියාය. කෘත්‍රිම පාදයක් සමග ඔහුට ජීවිතයට හැඩගැසීමට නොහැකි විය. ඔහු වඩ වඩාත් හුදෙකලා වූ අතර, මිශ්‍රසුත් ආශ්‍රය කිරීමට නවතා දැමීය. ඔහුගේ ජීවිතය රෝද පුටුවකට සීමා විය.

පුනරුත්ථාපන චිකිත්සාව ඔහුට නිර්දේශ කරන ලද නමුදු සාමාන්‍ය සෙබළ Hx26 ඊට ක්‍රියාකාරීව සහභාගි නොවීය. වතාවක් ඔහු පුනරුත්ථාපන මධ්‍යස්ථානයේදි පිහිනුම් තටාකයට පැනීම සඳහා අසාර්ථක උත්සාහයක් ගත්තේය. මෙම සියදිවි නසා ගැනීමේ ප්‍රයත්නයෙන් පසුව, ඔහුව මනෝචිකිත්සක ප්‍රතිකාර වලට යොමු කරන ලද අතර ඔහුට PTSD තත්ත්වය ඇති බව නිරණය කරන ලදි.

සෙබල Hx26 ගේ චිකිත්සක කාර්ය සටහනේ ඖෂධීය ප්‍රතිකාර මෙන්ම උපදේශනයද තිබින. සති හයක ප්‍රතාකාර වලින් පසුව, ඔහුගේ දිවි නසා ගැනීමේ අදහස වෙනස් වී ඔහුගේ ආබාධිත තත්ත්වය පිළිගැනීමට ක්‍රමයෙන් පුරුදු විය. ඔහු තවදුරටත් මනෝචිකිත්සාවට භාජනය කල අතර මනෝචිකිත්සකවරයාගේ පරික්ෂාව යටතේ පුනරුත්ථාපන වැඩසටහනකට භාජනය වීමට කැමැත්ත පල කළේය. ඔහු අත්කම්වලට අදාල වෘත්තියක් එනම් පාවහන් සෑදීමේ කර්මාන්තයක් තෝරා ගත් අතර සාර්ථක ලෙස එය නිම කළේය. වසර දෙකකට පසුව කල පසුවිපරමකදි, සාමාන්‍ය සෙබළ Hx26 PTSD සංකූලතාවලින් නිදහස්ව ඇති බව සොයාගන්නා ලදී.

අලිමංකඩ පසුබැසීම මගේ සංවේදීම අත්දැකීම විය.

අසාර්ථක නායකත්වය හා අකාර්යක්ෂම ක්‍රමෝපාය සැලැස්ම නිසා වසර 2000 දි සිදුවූ අලිමංකඩ පසුබැසීම හේතු කොට ගෙන ජීවිත රැසක් විනාශ විය. අලිමංකඩ කඳවුරෙන් පසුබැසීම උපායශීලි වුවද එය සිදු කරන ලද්දේ උණුසුම් දහවල් කාලයකය. බොහෝ සෙබලුන් විපලනය හා දැඩි උෂ්ණය නිසා හටගත් ආඝාතයෙන් මරණයට පත් විය. අලිමංකඩ පරාජයේදි හමුදා සෙබලුන් 359 දෙනෙකු මිය ගියේය. 349 ක් අතුරුදැන්ව ඇති බවට සටහන් විය. 2500 ක් පමණ සංඛ්‍යාවක් අනතුරට භාජනය විය. 2000 වසරේ අප්‍රේල් 21 සිට 2000 අප්‍රේල් මස 22 දක්වා සිදුවූ සිදුවීම් කෝපරල් K පහත දැක්වෙන් අන්දමට විස්තර කළේය.

2000 අප්‍රේල් මස 21 වන දින මා සිටියේ අලිමංකඩ කඳවුරේ ඉදිරි ආරක්ෂක පෙරමුණේය. කොයි මොහොතකදි හෝ එම ස්ථානයෙන් ඉවත්වීමේ ආඥාව ලැබෙනු ඇතැයි අපට දැනුම් දෙන ලදී. පසුදින උදේ 10.30 ට පමණ සතුරා බර අවි වලින් කඳවුරට පහර දුන්නේය. සතුරා පහරදෙන විට අපගේ සෙබලු කිලාලි කලපුව දෙසට පසු බැස්සහ. එහිදී අපට නිර්භීත නිලධාරියෙකු වූ බ්‍රිගේඩියර් පර්සි ප්‍රනාන්දු මුණගැසුනු අතර ඔහු අප කණ්ඩායම ප්‍රතිසංවිධානය කොට, පහරදීමක් දියත් කොට ආරක්ෂාකාරී පසුබැසීමට යාමට උත්සාහ කළේය. අප සතුරාට පහරදී පලෙයි බලා ගියෙමු. LTTE ය අපට මෝටාර් වලින් පහර දුන් අතර, ඔවුන්ගේ ස්නයිපර්වරු අපගේ නිලධාරීන් හා සංඥා බලකායේ සෙබලුන් වෙත ඉලක්ක ගත්හ. බ්‍රිගේඩියර් පර්සි ප්‍රනාන්දු වෙඩි පහරකින් අනතුරු ලැබීය. එය ආපදා සම්පන්න මොහොතක් විය. බ්‍රිගේඩියර් පර්සි අපට අත් නොහැර ගිය නිර්භීත නිලධාරියෙකු විය. සමහර ඕයගුලු ජ්‍යෙෂ්ඨ නිලධාරිහු ඔහුගේ ජීවිත බේරාගෙන අප සතුරාට ගොදුරු වීමට ඉඩ තබා පලා ගියහ. එහෙත් බ්‍රිගේඩියර් පර්සි ප්‍රනාන්දු අප සමගම ගිඳ අවසානය දක්වාම අපට නායකත්වය ලබාදුනි. ඔහු බිම ඇදවැටුනු පසුව අප විනාශයට නියමවුනු බව මම දැනගත්තෙමි.

අපි ඉතා වෙහෙසට හා දැඩි විඩාවට පත්ව සිටියෙමු. අපගේ බොහෝ සෙබලුන්ට දෙපයින් *මම උණුසුම් හිරු දුටුවෙමි. අහසේ වලාකුළකින් තොර විය. සෙබලු කිහිප දෙනෙක් මා පසුකර ගියද කිසිවෙකු මට උපකාර නොකළෝය. මා එහි සිටියහොත් වැඩි වේලාවක් නොගොස් මියැදෙන බව මම දැන සිටියෙමි.*

ගමන් කළ නොහැකි විය. දැඩි හිරු රශ්මිය හා වියලි සුලඟ අපගේ ශක්තිය උරා ගත්තේය. මට දැඩි පිපාසයක් දැනුනද මගේ වතුර බෝතලය හිස්ව තිබුනි. අප අතරෙන් බොහෝ දෙනෙකුට ප්‍රමාණවත් ජලය නොතිබුනි. අප උණුසුම වැල්ලේ පණනැතිවූ මළමිනී මෙන් අපි ඇවිද ගියෙමු. සමහරු කලපුවේ ලුණුදිය පානය කළහ. තමන්ගේ මනස අවුල්වත්ම සමහරු ගී ගැයීමට පටන් ගත්හ. සමහරු දැඩි විඩාවෙන්ම බිම ඇද වැටී නැවත කිසිදා නොනැගිරිටෝය.

අප ඉදිරියට යත්ම සතුරා මෝටාර් වලින් අපට පහර දුන්නේය. බොහෝ සෙබලුන් වතුර හිගකමින් මිය යමින්, සතුරාගේ පහරදීම් වලට මුහුණදෙමින් සිටියේය. සතුරන්ගේ වෙඩි තැබීම වැලැක්වීමට අපට ඉක්මනින් ඇවිදයාමට සිදුවිය. එහෙත් අපට ආවරණයක් නොවීය. මගේ දෑස් ඉදිරිපිට සමහරු ක්ලාන්තව වැටුනාහ. ඔවුන් කිසිදිනෙක නැවත නොපැමිණෙන බැව් මම දැන ගතිමි. එක් සෙබලෙක් සිහි විකල් තත්ත්වයට පත්විය. ඔහු ගී ගයමින් නටමින් තේ කෝප්පයක් ඉල්ලා සිටියේය. තුවාල ලත් සෙබලුන් ඔවුන් ඔසවාගෙන යන ලෙස අපට කිය. එහෙත් අප සියලුදෙනාම දැඩි වෙහෙසකට පත්ව නවත් සෙබල සගයෙකු ඔසවාගෙන යාමට තරම් ශක්තිමත් නොවීය. අප තනි තනිවම එකම මිනිසෙකු තමාම වෙනුවෙන් ක්‍රියා කළ යුතු විය. එය මගේ ජීවිතයේ අවසන් දිනය වන තෙක් අමතක කල නොහැකි ආත්මාර්ථකාමී මොහොතක් විය.

මගේ ශක්තිය හීනවෙමින් පැවතින. මට මගේ ආයුධ කට්ටලය රැගෙන යා නොහැකි විය. මට අයිති දෑ ඉවතට විසි කිරීමට මට සිදුවිය. අවසානයේදී දිගු කාලයක් මගේ ගැලවුම්කාරයාව සිටි මගේ ආයුධය විසි කිරීමට මට සිදුවිය. අනෙකුත් සෙබලුන් සමග මම දැඩි හිරු රශ්මිය මැද ඇවිද ගියෙමි. මට අවශ්‍ය වූයේ වතුර පමණි. මගේ හිස කැරකෙන්නට වූ අතර මා බිම ඇද වැටුනි. මම උණුසුම් හිරු දුටුවෙමි. අහසේ වලාකුළකින් තොර විය. සෙබලු කිහිප දෙනෙක් මා පසුකර ගියද කිසිවෙකු මට උපකාර නොකළෝය. මා එහි සිටියහොත් වැඩි වේලාවක් නොගොස් මියැදෙන බව මම දැන සිටියෙමි. මම නැවතත් ශක්තිය ගෙන සතුරු ප්‍රහාර වලින් වැලකෙමින් බඩගාගෙන යන්නට පටන් ගත්තෙමි. බියගත් සෙබලු මා පාගා දමමින් පලෙයි දෙසට දුවන්නට පටන් ගත්තෝය. අතරමගදී මම මළසිරුරු කිහිපයක්ම දුටුවෙමි.

එක් සෙබලෙකු මගේ බූට් සපත්තු දෙක අල්ලා ගත්තේය. ඔහු තුවාල ලැබ ලේ ගලමින් සිටියේය. ඔහු මට ආයාචනා කළ අතර ඔහුගේ එම වචන දැනුදු මගේ දෙසවනේ රැව්දේ. තමා මිය යන බැවින් ඔබ මා ඔසවාගෙන යා යුතු නැතැයි ඔහු කීය. පසුව ඔහු ඔහුගේ නම හා ලිපිනය මට දී ඔහු මියගිය බව දෙමව්පියන්ට පවසන ලෙස දැක්විය. මේ සිද්ධිය මට තවමත් අමතක කළ නොහැකිය. ඔහු කවුරුන්දැයි මා නොදැන සිටි අතර පලෙයි වලට එනවිට මට සිහසුන්ව Heatstroke සැදී තිබුනි. ඔහුගේ නම හා ලිපිනය මට අමතකය. මේ වනතෙක් ම ඔහුගේ පණිවුඩය ඔහුගේ නෑදෑයිනට දීමට මට නොහැකි විය. එහෙත් දැඩි බලාපොරොත්තු රහිත වූ ඔහුගේ මුහුණ මට තාමත් මතකය.

2005 සටන් විරාමයේදී උග්‍ර PTSD ලක්ෂණ පෙන්නුම් කළ සෙබලා.

2005 සැප්තැම්බර් මාසයේදී සංඥා බලකායේ Px54 සෙබලා යාපනේදී ක්ලේමෝ බෝම්බ පිපරීමකට හසුවිය. මෙහි ප්‍රතිඵලයක් වශයෙන් ඔහුගේ වම්අතට සුලු තුවාල සිදුවිය. එහෙත් නවත් සෙබලුන් 13 දෙනෙකු මෙම සිද්ධියෙන් මිය ගියේය. Px54 සංඥාකරු සාමාන්‍ය සෙබලුන් දෙදෙනෙකුගේ හා සාජන්ට්වරයෙකුගේ වේදනාකාරී මරණයන් දුටුවේය. මෙම සිද්ධින් හේතු කොට ගෙන Px 54 සෙබලා මානසික සමතුලිතතාව වෙනස් වූ අතර ඔහු උග්‍ර PTSD වලින් පෙලෙන බවට තීර්ණය කරන ලදී. ඔහුගේ මානසිකත්වය විශාල වෙනසකට බඳුන් කළ එම සිද්ධිය ඔහු විස්තර කරන්නේ මෙසේය.

එය සැබැවින්ම ඉතාම අප්‍රසන්න සිද්ධියක් විය. අපි ට්‍රක් රථයකින් යාපනේ නගරය වෙත ගියෙමු. මම රථය මධ්‍යයේ ආයුධය ඇතැතිව සිටියෙමි. හදිසියේම විශාල ශබ්දයක් ඇසින. මා ඉදිරියෙන් සිටි සෙබලා බිම ඇද වැටින. එය සතුරු ප්‍රහාරයක් බව මම දැන ගතිමි. සටන් විරාමය තිබුනද ඔවුහු අපට ක්ලෝමෝ වලින් හා කුඩා ආයුධ වලින් පහර දුන්හ. සතුරා පහරදුන් විට අපගේ රියදුරා තුවාල ලැබීය. එහෙත් ඔහුට රථය ස්ථාවරව තබා ගැනීමට සමත් වූයෙන් අපි නවත් ඉදිරියටම ගමන් කළෙමු. ට්‍රක් රථය තුල විශාල ටයරයක් තිබී මම ඒ තුල සැඟවුනෙමි. මා එහි වැතිර සිටින විට තුවාලලත් සෙබලුන් දෙදෙනෙක් මගෙන් බිමට වතුර ඉල්ලිය. එහෙත් එහි වතුර නොතිබිනි. ලඟම කඳවුර වෙත යාමට තව කිලෝමීටර කිහිපයක් ගමන් කල යුතු විය. නවත් තුවාල ලද සෙබලෙකු මා අසලට බඩගාගෙන විත් යම්කිසිවක් පැවසීය. ඔහුගේ මුව ලේවලින් පිරි පැවතින. විනාඩියක් දෙකක් ඇතුලත ඔහු අක්‍රිය බවට පත්විය. ඔහුගේ දෙනෙන් විවර වී ඔහු මියගොස් සිටියේය. ට්‍රක් රථය ලඟම ඇති කඳවුරට ඇතුලු වූ විට තුවාල ලද වුන්ට උපකාර කිරීමට මම දිව ගියෙමි. මගේ වතුර ඉල්ලූ සෙබලුන් දෙදෙනා ද ඇතුලුව ඔවුන්ගෙන් බොහෝමයක් දෙනා මියගොස් සිටියහ. මට ඔවුන් ගැන සැබැවින්ම ශෝකයක් හට ගත්තේය. එම සෙබලුන්ට වතුර ටිකක් දීම තරම්වත් උපකාර කිරීමට මට නොහැකි විය.

ළඟන කළාපයට